

ANDREJ PERDIH

INDIKATORJI PRI HOMOGRAFIH NA PORTALU FRANČEK

COBISS: 1.01

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.27.2.01](https://doi.org/10.3986/JZ.27.2.01)

V prispevku je predstavljen sistem indikatorjev, ki je bil zasnovan za razločevanje med homografi v procesu iskanja po slovarskem delu slovenskega pedagoškega jezikovnega portala Franček. V obstoječih slovarjih so namreč homografom (ali vsaj homonimom) za razločevanje med njimi navadno pripisane številke (indeksi), ki same po sebi ne omogočajo vsebinskega razločevanja. Zato smo za slovarski del portala Franček pripravili besednovrstne, pomenske in nekatere druge tipe indikatorjev. Kot pomenski indikatorji nastopajo zlasti nadpomenke, sinonimi, področne in opisne opredelitve. Kot ključne lastnosti pomenskih indikatorjev smo prepoznali razločevalnost med homografi, razumljivost in kratkost. Namenjeni so ciljnemu uporabniku portala Franček, torej osnovnošolskemu in srednješolskemu uporabniku.

Ključne besede: pedagoška leksikografija, indikator, pedagoški portal, enakopisnica

Indicators for Homographs on the Franček Portal

This article presents the system of indicators (or signposts) designed to distinguish between homographs when searching the dictionary parts of the Franček educational language portal for Slovenian. In dictionaries, homographs (or at least homonyms) are usually assigned numbers (or indices). Because these themselves do not provide any disambiguating information, we have prepared various types of indicators, such as part-of-speech, semantic, and other types. Semantic indicators mostly include hypernyms, synonyms, and domain information, as well as other types. The key properties of semantic indicators are their disambiguating ability among homographs, comprehensibility, and brevity. The indicators are intended for the target users of the Franček portal; that is, primary- and secondary-school students.

Keywords: pedagogical lexicography, indicator, signpost, teaching portal, homograph

1 UVOD

V okviru novega slovarsko-slovnicega portala Franček (Ježovnik idr. 2020; Perdih 2021; Perdih idr. 2021; Petric Žižić 2020),¹ ki je namenjen za uporabo v pedagoškem procesu, so združeni podatki iz različnih obstoječih slovarjev, poleg tega pa so nekatere vsebine pripravljene na novo. Po presoji urednikov in v sodelovanju z učitelji in pedagogista bila narejena vsebinski izbor relevantnih jezikovnih podatkov in prilagoditev za osnovnošolskega in srednješolskega uporabnika. Med nove slo-

Prispevek je nastal v okviru projekta *Portal Franček: Jezikovna svetovalnica za učitelje slovenščine in Šolski slovar slovenskega jezika*, ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropski socialni sklad; del raziskav za projekt je podprl ARRS v okviru programa P6-0038 (*Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju*).

1 Portal je prosto dostopen na spletnem naslovu www.francek.si.

varske podatke, ki so nastali za potrebe portala, spadajo med drugim tudi indikatorji za razločevanje homografov, katerih vloga je zlasti pomoč pri iskanju, saj uporabniku pomagajo pri izbiri ustrezne iztočnice med več iztočnicami z enakim zapisom.

Geslovník leksikografskega dela portala Franček temelji na drugi izdaji *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ2) in na nastajajočem slovarju *eSSKJ: Slovarja slovenskega knjižnega jezika, 3. izdaja*. Z izjemo nekaterih, zlasti zastarelih iztočnic v SSKJ2 in vulgarnih iztočnic v obeh slovarjih,² so v Frančkov geslovník vključene vse iztočnice iz obeh slovarjev, poleg tega pa so na nivo iztočnice pomaknjene tudi prislovne podiztočnice iz SSKJ2 ter tiste glagolske podiztočnice, ki so v SSKJ2 pomensko opisane.

Drugače kot na portalu Fran (Ahačič – Ledinek – Perdih 2015; Perdih 2020),³ kjer vsak slovar deluje kot svoja enota s svojim geslovníkom in pristopom k obravnavi podiztočnic (če jih slovar ima), so na portalu Franček podatki iz različnih slovarjev priključeni na skupni geslovník in skupaj tvorijo novo celoto, pri čemer podiztočnic na portalu ni.

Na portalu Franček je 4490 iztočnic takih, ki so v svoji slovarski obliki zapisane enako kot katera druga iztočnica (homografi). V SSKJ2 in eSSKJ je razločevanje homografov izvedeno z abstraktno opredelitvijo z nadpisano številko,⁴ obenem pa je pri prikazih teh slovarjev (npr. na portalu Fran ali v tiskanih izdajah) poleg te številke podana tudi vsebina celotnega sestavka. Pri iskanju na portalu Franček izbiranje med homografi poteka že pri vnosu črk v iskalno polje, in ne šele po prikazu vsebine homografov, zato na podlagi vsebine slovarskega sestavka primerjava med homografi ni neposredno mogoča. Možnost, da bi v procesu iskanja uporabnik izbral zgolj med abstraktnimi opredelitvami, kot so nadpisane številke homografov, za tovrstni portal ni primerna, saj zgolj na podlagi številke (šolski) uporabnik ne more sprejeti vsebinske odločitve, katera izmed danih homografskih iztočnic je tista, ki jo išče. Zato smo po zgledu nekaterih drugih slovarjev uporabili t. i. indikatorje. Sistem indikatorjev smo izdelali tako, da je po vsebini prilagojen šolskemu uporabniku portala. Pri tem smo omejili dolžino indikatorjev, da bi tako optimizirali proces razdvoumljanja, obenem pa smo z omejitvijo dolžine želeli dopustiti čim več možnosti za grafično oblikovanje, ki je za pedagoški portal še pomembnejše kot sicer.

2 HOMOGRAF IN HOMOGRAFSKI NIZ

V tem prispevku kot *homografe* (oz. enakopisnice) razumemo tiste iztočnice, ki so na portalu Franček v osnovni (slovarski) obliki zapisane enako kot katera druga iztočnica. Podmnožica homografov so *homonimi* (oz. enakoizraznice), pri katerih enakost zajema tudi besednovrstno opredelitev, zapis naglasnih znamenj, izgovor

² V slovar eSSKJ zastarele besede in pomeni niso vključeni.

³ Portal je dostopen na spletnem naslovu www.fran.si.

⁴ V prvi izdaji SSKJ so bili s številskimi indeksi označeni le homonimi, v drugi izdaji pa so tako opredeljeni vsi homografi (Perdih – Snoj 2015: 13).

in stranske oblike (za primerljive in drugačne opredelitve in razmejitve med homonimijo in homografijo prim. npr. Tafra (1986: 384–385), Vidovič Muha (2000: 178–181), Filipec – Čermák (1985: 142), Toporišič (2000: 115–116), Michalec – Veselý (2016), Hartmann – James (1998: 69) itd.). Razmerij večpomenskosti in homonimije tako kot homografskih razmerij za potrebe priprave portala Franček ne opredeljujemo na novo, ampak jih nespremenjena prevzemamo iz slovarjev, iz katerih je sestavljen geslovník portala, torej iz SSKJ (Silvester 1978: 4–6; SSKJ: § 16–19)⁵ in eSSKJ (Gliha Komac idr. 2015: 9).

Z izrazom *homografski niz* imenujemo niz iztočnic, ki so med seboj v homografskem razmerju, podobno kot izraz *homonimni niz* opredeljuje niz iztočnic, ki so med seboj v homonimnem razmerju.

Izločitev zastarelih in nekaterih vulgarnih iztočnic pri izdelavi geslovníka za portal Franček je povzročila ukinitvev nekaterih homografskih nizov, saj je ostala le še ena iztočnica iz niza oziroma so bile izločene vse iztočnice takega niza. Po drugi strani pa so nastali novi homografski nizi, kadar je nekdanja podiztočnica v SSKJ (v geslovníku portala Franček pomaknjena na nivo iztočnice) v homografskem razmerju z iztočnico ali drugo nekdanjo podiztočnico, ki je prav tako prešla na nivo iztočnice:

- nov homografski niz različnih besednih vrst in drugačnim izgovorom:⁶ (iztočnica **bíster**) – podiztočnica **bístro** prisl. – iztočnica **bístró** m,
- nov homografski niz iste besedne vrste, a z drugačnim izgovorom: (iztočnica **zlágati**) – podiztočnica **zlágati se** – iztočnica **zlagáti se**,
- nov homonimni niz: (iztočnica **zadréti**) – podiztočnica **zadréti se** – iztočnica **zadréti se**,
- razširjen obstoječi homonimni niz: iztočnica **tíkati**¹ – iztočnica **tíkati**² – iztočnica **tíkati**³ – (iztočnica **tíkati se**) – podiztočnica **tíkati**,
- zmanjšan homografski niz: iztočnica **čín**¹ – izločena iztočnica **čín**² – iztočnica **čín**³,
- ukinjen homografski niz: iztočnica **abecédar**¹ – izločena iztočnica **abecédar**²,
- ukinjen homonimni niz: iztočnica **bója**¹ – izločena iztočnica **bója**².

3 POMENSKI INDIKATORJI V SLOVARJIH

Pri obravnavi indikatorjev v leksikografiji so predmet obravnave večinoma t. i. pomenski indikatorji, ki opredeljujejo ali razločujejo posamezne slovarske pomenne. V splošnem jih je mogoče opredeliti kot »najpogosteje enobesedn[e] ali kratk[e] pomensk[e] opis[e] leksikalnih enot v slovarjih, ki dajejo uporabniku osnovno informacijo o pomenu besede ali o pomenskem polju, na katerem se obi-

5 Ponovno ovrednotenje in prilagoditev v razmerju homonimija–večpomenskost so za *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (prva izdaja) opravljene v *Slovarju slovenskih homonimov* (Bálint 1997: 17–18). Natančneje povedano: nekateri homonimni pari iz prve izdaje *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* so iz *Slovarja slovenskih homonimov* izločeni, ker jih je avtorica slovarja opredelila kot eno skupno večpomensko iztočnico. Spremembe v obratni smeri (tj. razdelitev nekaterih večpomenskih iztočnic na več homonimov) v tem slovarju niso opredeljene.

6 V oklepajih je zapisana iztočnica, pri kateri nastopa podiztočnica.

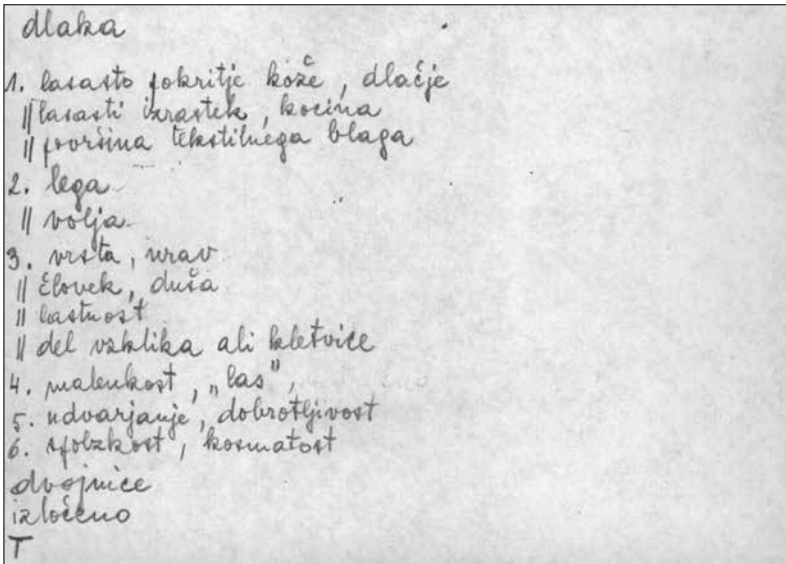
čajno uporablja« (Gantar 2015: 164). Koristni so zlasti za lažje razločevanje med pomeni večpomenskih leksikalnih enot, torej znotraj posameznega slovarskega sestavka ali razdelka z večbesednimi enotami (Gantar 2015: 166; Žmigrodzki 2018a: 32–33), pripomorejo pa lahko tudi k hitrosti in pravilnosti izbiranja ustreznega pomena (Lew – Pajkowska 2007; Nesi – Tan 2011). V slovarjih se navadno uporabljajo na dveh mestih: kot izpostavljeni del pred vsako posamezno razlago (v angleškem slovarju *Longman Dictionary of Contemporary English Online*), kot sestavni del pomenskega menija (v angleškem slovarju *Macmillan Dictionary*) ali v obeh vlogah (v poljskem slovarju *Wielki słownik języka polskiego* in v slovenskem testnem prikazu *Spletni slovar slovenskega jezika: testni spletni prikaz gesel Leksikalne baze za slovenščino*), pri čemer umestitev in vloga indikatorjev lahko vplivata na uspešnost iskanja tudi v odvisnosti od starosti uporabnika in stopnje znanja (tujega) jezika (Dziemianko 2019: 433).

Pomenski indikatorji so tipološko zelo raznoliki. V poljskem slovarju *Wielki słownik języka polskiego* so najpogosteje uporabljeni naslednji indikatorjev: sinonim, nadpomenka, tipična kolokacija (npr. pridevnik pri samostalniški iztočnici), opis »področja« tipa *o + čem* (Žmigrodzki 2018a, 33), pa tudi drugi tipi (Žmigrodzki 2018b: 47), zlasti pri funkcijskih besedah (Grochowski – Kisiel – Żabowska 2018: 195). A. Dziemianko (2019: 434) navaja, da kot pomenski indikatorji v slovarjih lahko nastopajo sinonimi, kratke razlage, tipični osebki/predmeti, kolokatorji, nadpomenke, področni kvalifikatorji in podatki o sobesedilu ali namenu. Pri *Leksikalni bazi za slovenščino* so kot indikatorji prepoznani sinonimi, opisni indikatorji, ki so podobni kratkim pomenskimi razlagam, nanašalni indikatorji (tipa *o + čem*) in neposredne nadpomenke (Gantar 2015: 166–169).

Pomenskim indikatorjem podobni so lahko tudi delovni podatki, ki nastajajo pri izdelavi slovarja. Slika 1 prikazuje, kako si je za boljši pregled pri pripravi večpomenskega slovarskega sestavka za prvo izdajo *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* eden od avtorjev pomagal s kratkimi pomenskimi opisi, ki niso bili namenjeni za objavo, ampak le kot delovni pripomoček.

4 VRSTE INDIKATORJEV NA PORTALU FRANČEK

Pri pripravi geslovnika za portal Franček so uporabljeni podatki iz slovarjev SSKJ2 in eSSKJ. V teh slovarjih so za razločevanje med homografi uporabljene nadpisane številke, npr. **atlas**¹ – **atlas**² – **atlas**³. Takšno razlikovanje je povsem abstraktno, zato ne prinaša nobenega vsebinskega (jezikovnega) podatka, s katerim bi uporabnik lahko presodil, katero iztočnico izbrati v procesu iskanja. Pri vpisovanju črk v iskalnik na portalu Franček uporabnik vidi le iztočnice, ki se začnejo z že vpisanimi črkami, ne pa tudi njihove vsebine. Zlasti na pedagoškem portalu je zato potrebna takšna rešitev, ki bo uporabniku omogočila premišljeno in ustrezno izbiro med homografi v procesu iskanja. Kot prikazuje slika 2, so indikatorji prikazani že v spustnem seznamu iskalnika.

Slika 1: Delovna opredelitev pomenske strukture iztočnice *dlaka* v Listkovni kartoteki SSKJ

Slika 2: Prikaz indikatorjev na spustnem seznamu za razlikovanje med tremi homografi *kos* v beta različici portala Franček

Na portalu Franček so torej indikatorji uporabljeni za razločevanje med homografi, ne pa za razlikovanje med pomeni večpomenskih iztočnic. Glede na vsebino lahko indikatorje na portalu Franček razvrstimo v tri skupine, ki so po prioriteti razvrščeni takole:

1. besednovrstni indikatorji (1165 iztočnic),
2. pomenski indikatorji (3268 iztočnic),
3. drugi indikatorji (57 iztočnic).

V preglednici 1 so prikazane nekatere možne kombinacije besednih vrst, zapisa znamenj in pregibanja, ki vplivajo na odločitev, katere vrste indikator uporabimo.

Homografi	Besedna vrsta	Primerjava besednih vrst	Primerjava naglasnih in diakritičnih znamenj	Pregibanje	Indikator
přst ¹	m	različno	enako	različno	besednovrstni
přst ²	ž				
vřh ¹	m	različno	različno	različno	besednovrstni
vřh ²	predlog				
átlas ¹	m	enako	enako	enako	pomenski
átlas ²	m				
átlas ³	m				
abecedár ¹	m	enako	različno	različno (živost)	pomenski
abecedár ²	m				
pót ¹	m	enako ali	enako	enako ali	kombinirani
pót ²	m	različno		različno	ali pomenski
pót ³	m				
pót ⁴	ž				

Preglednica 1: Primeri z nekaterimi kombinacijami lastnosti, ki odločajo o vrsti pripisanega indikatorja

4.1 **Besednovrstni indikatorji** so uporabljeni, kadar se homografi razlikujejo po besednovrstni opredelitvi, npr. **poceni** (pridevnik) : **poceni** (prislov), pri samostalniku pa tudi takrat, ko se homografski samostalniki razlikujejo po spolu, npr. **prst** (samostalnik m. sp.) : **prst** (samostalnik ž. sp.), pri tem pa niso med seboj v sinonimnem razmerju. Besednovrstnega indikatorja ne uporabljamo za razlikovanje kategorije živosti, ki je relevantna pri samostalnikih moškega spola, zato so v teh primerih uporabljeni pomenski indikatorji, npr. **kos¹** 'del' (živo–) : **kos²** 'ptica' (živo+).

Postopek priprave besednovrstnih indikatorjev je bil povsem avtomatiziran: vsaki iztočnici (homografu) v homografskem nizu se kot indikator samodejno pripiše besednovrstna opredelitev iz geslovniške baze, če je edina s tako besednovrstno opredelitvijo. Uredniško delo zadeva le pripravo seznama ubeseditvev kategorij, npr. *samostalnik m. sp.*, *predlog*, *pridevnik*.

4.2 **Pomenski indikatorji** predstavljajo najpogostejši tip indikatorjev. Uporabljeni so v veliki večini primerov, ko dva ali več homografov pripadata isti besedni vrsti, med njima pa obstaja pomenska razlika, ki jo je mogoče smiselno opredeliti. V tem smislu jih lahko primerjamo z indikatorji v tistih slovarjih, ki uporabljajo pomenske indikatorje za opredeljevanje posameznih pomenov, le da na portalu Franček indikatorji niso uporabljeni na pomenskem nivoju, temveč posplošeno za celoten slovarski sestavek, posledično pa niso namenjeni razločevanju med posameznimi pomeni, ampak med homografi.

Glede na vsebino so za pomenske indikatorje uporabljene naslednje možnosti:

- sinonim,
- nadpomenka,
- področje,
- drugi tipi.

Opredelev, ali je kot pomenski indikator uporabljen sinonim, nadpomenka ali opredelitev področja, nam je koristila pri uredniškem pregledu predlaganih rešitev in pri usklajevanju uporabljenih rešitev, uporabniku portala Franček pa ni eksplicitno podana.

Osnovna izbira, kadar je to mogoče, je **sinonim**, npr. **raj¹**: *paradiž*, **raj²**: *ples*. Pri izbiri sinonimov sta nam bila v pomoč tako SSKJ2 (zlasti pri zaznamovanem besedju, kjer namesto razlage nastopa razlagalni sinonim) kot SSSJ, s katerim smo si pomagali tudi pri vprašanju delne sinonimije in pri razmejitvi med sinonimom in nadpomenko. Kot posebnost lahko omenimo problematiko elativov, kjer smo se na koncu odločili za dvobesedni indikator tipa *preveč voden* (pri **prevodén³**), kljub temu da načeloma izbiramo čim krajše indikatorje.

Nadpomenka je v SSKJ2 običajno dobro razvidna iz razlage tipa *genus (proximum) et differentia specifica*. Na podlagi tega tipa razlage smo lahko pripisali nadpomenko nekaterim iztočnicam, npr. **granata¹**: *z razstrelivom napolnjen topovski izstrelek*, **globiti¹**: *kaznovati z globo* (podčrtal A. P.).

Kot **področje** nastopajo opredelitve različnih strokovnih področij s tipično strukturo *v + področje* (**kubíčen²**: *v matematiki*), ki omogočajo prepoznavanje besede s pomočjo predstave o tem, kje se iztočnica tipično uporablja.⁷

Poleg navedenih so uporabljeni še **drugi tipi** pomenskih indikatorjev. Tip *o + čem* je uporabljen zlasti pri opredelitvi vrstnih pridevnikov, kjer je opredeljena njihova besedotvorna podstava, npr. **delavniški²**: *o delavnicah*. Pri tem tipu indikatorjev je namesto besedotvorne podstave, ki je včasih dvoumna ali slabše razumljiva, lahko uporabljen njen sinonim ali nadpomenka, npr. **ciceronski²**: *o vodnikih*. Besedotvorna podstava kot indikator prav tako ni uporabljena v primerih, kjer bi bila homografska oz. homonimna pri več iztočnicah, npr. **akorden¹**: *v glasbi*; **akorden²**: *o plačilu* (namesto obakrat *o akordu*).⁸ Drugačni indikatorji so bili zaradi nedvoumnosti in jasnosti izbrani tudi pri nekaterih drugih primerih, npr. pri glagolih **odpeti**: *o gumbu*, **odpeti**: *o petju*. Zlasti pri slovničnih besednih vrstah se uporablja tip opredelitve *pri + čem*, npr. **aja¹**: *pri zavrnitvi*, **aja²**: *pri domisljivosti*. Podobno so obravnavani tudi snovni pridevniki, npr. **lesen**: *iz lesa*. Posebno skupino maloštevilnih primerov predstavljajo pridevniki iz različnih samostalniških

7 Odločitev o tem, ali naj bo kot indikator navedeno področje, ni odvisna od tega, ali je slovarju uporabljen terminološki kvalifikator ali ne, ampak od dejavnikov, predstavljenih v nadaljevanju tega prispevka.

8 Uporabljen bi bil lahko tudi daljši dvodelni indikator, npr. **akord¹**: *o akordu – v glasbi*; **akord²**: *o akordu – plačilu*, vendar se za tak tip opredeljevanja nismo odločili.

podstav. V SSKJ pri razlagah za **dáničarski** ‘nanašajoč se na sodelavce lista Danica ilirska’ : **daničarski** ‘nanašajoč se na sodelavce lista Zgodnja danica’ težavo lahko predstavlja poznavanje lastnih imen Danica ilirska in Zgodnja danica, poleg tega se izogibamo večbesednim indikatorjem. Ker druge pomenske razločevalno sti nismo našli (obstaja sicer še razlika v naglasnem mestu, ki pa zaradi slabšega poznavanja teh besed ne pomaga pri razločevanju), smo kljub navedenim težavam kot indikator zapisali *o Danici ilirski oziroma o Zgodnji danici*. Podoben primer, tokrat tudi z razliko pri izgovoru, je v SSKJ še **cicerónski** ‘tak kot pri Ciceronu’ : **ciceronski** [čičerónski] ‘nanašajoč se na cicerone’. Tu smo se nazadnje odločili za indikatorja *o Ciceronu* in *o vodnikih* (prim. razlago za podstavni samostalnik v SSKJ: **cicerone** ‘kdor vodi turiste po tujih krajih in jim razkazuje znamenitosti, vodnik’). Podobnih parov homografov je razmeroma malo, v sodobnem jeziku so večinoma redki ali se ne rabijo več, zato predvidevamo, da bo iskanj po njih razmeroma malo in se bodo uporabniki z njimi le redko srečali. V geslovnik so kljub temu uvrščeni, saj lahko na ta način pripomoremo k razumevanju starejših literarnih besedil, s katerimi se šolarji srečujejo.

4.3 Drugi indikatorji

Pri razločevanju med homografi z indikatorji so le redko navedene njihove oblikovne in naglasne lastnosti, saj dajemo prednost besednovrstnim in pomenskim indikatorjem. Kljub temu smo občasno naleteli na primere, kjer pomenskega razlikovanja ni bilo mogoče prikazati na smiseln način ali pa pomenskega in besednovrstnega razlikovanja ni in je razlika le oblikovna oz. naglasna. Tak primer homografskega para sta iztočnici **brezimen**¹ : **brezímén**², ki se razlikujeta v pregibanju in naglasnem mestu (**brezimen**¹ rod. ed. *brezímnega* : **brezímén**² rod. ed. *brezíménega*), pomen pa je prekriven. V takih primerih je kot indikator naveden onaglašen zapis iztočnice.⁹

Pri manjšem številu samostalniških homografov (npr. **ara**, **kap**, **lev**, **meča**, **modrina**, **pot**, **seč**, **sled**)¹⁰ smo kombinirali pomenski in besednovrstni indikator, kot je prikazano v preglednici 2. S tem pristopom smo reševali primere, ko v homografskem nizu nastopata samostalnika različnih spolov in z enakim pomenom, poleg njiju pa nastopa vsaj še en samostalnik z drugačnim pomenom. Tak primer so štirje samostalniki **pot**, pri katerih imata 1. in 4. homograf enak pomen, med seboj pa se razlikujeta po spolu, 2. in 3. homograf pa se razlikujeta v pomenu. Za 2. in 3. homograf je zato zadoščala pomenska opredelitev, za 1. in 4. homograf pa smo pomensko opredelitev kombinirali z opredelitvijo spola.

9 Homografa se razlikujeta tudi v zaznamovanosti (*brezimen* je kot knjiž. okvalificiran le v drugem pomenu, *brezímén* pa v celoti), vendar je ta podatek za razločevanje med homografi neučinkovit.

10 Tak tip v SSKJ2 je še *žal*, vendar sta oba problematična homografa zastarela, zato nista vključena v geslovnik portala Franček.

Iztočnica	Številka homografa	Besedna vrsta	Pomenska opredelitev	Uporabljeni indikator
pot	1	srednji	‘cesta’	cesta (srednji spol)
pot	2	moški	‘sel’	sel
pot	3	moški	‘znoj’	znoj
pot	4	ženski	‘cesta’	cesta (ženski spol)

Preglednica 2: Uporaba kombiniranih indikatorjev pri 1. in 4. homografu *pot*

Podobno smo ravnali še v nekaterih drugih primerih, npr. **vaten**, **meden**, kjer imata vsaj dva homografa enak pomen, vsaj dva (vendar ne ista) pa enako naglasno mesto. V preglednici 3 so prikazani kombinirani indikatorji, ker imata 1. in 3. homograf enak pomen in različno naglasno mesto, 1. in 2. homograf pa enako naglasno mesto, a različen pomen (enakosti izgovora oz. pomenske opredelitve so v preglednici poudarjene):

Iztočnica	Številka homografa	Spol	Izgovor	Pomenska opredelitev	Uporabljeni indikator
vaten	1	pridevnik	váten	‘vatiran’	vatiran (váten)
vaten	2	pridevnik	váten	‘o vatu’	v fiziki
vaten	3	pridevnik	vatén	‘vatiran’	vatiran (vatén)

Preglednica 3: Uporaba kombiniranih indikatorjev pri 1. in 3. homografu *vaten*

Takšne rešitve niso idealne in jih uporabljamo le izjemoma, ko drugi načini niso učinkoviti. Tovrstni indikatorji so namreč daljši kot sicer, za razločevanje pa je treba upoštevati dva različna podatka namesto enega samega.

V izjemnih primerih so kot indikatorji uporabljeni tipični kolokatorji. Pri **ne-prestopen**¹ bi bil indikator *o letu* povsem ustrezen, če bi ta sprožil samo asociacijo na časovno obdobje *letu*. Vendar se *o letu* lahko razume tudi kot *o letu letala*, zato smo za večjo jasnost kot indikator uporabili tipični kolokator *letu*.

5 NAČELA OBLIKOVANJA POMENSKIH INDIKATORJEV

Kot glavna načela pri oblikovanju pomenskih indikatorjev za portal Franček smo opredelili:

- razumljivost za šolskega uporabnika,
- kratkost,
- pomensko razločevalnost.

Na prvi pogled so načela za portal Franček skoraj enaka kot za *Leksikalno bazo za slovenščino*, kar je podrobneje predstavila P. Gantar (2015: 169), vendar s pomembnimi razlikami pri vseh treh načelih. Načelo razumljivosti se v okviru

portala Franček nanaša na šolskega uporabnika, ki mu je za portal primarno namenjen (pri Gantar 2015: 169 je »razumljivost« zastavljena blizu »vsakdanjemu sporočanju«, kar implicitno vključuje odrasle uporabnike), načelo kratkosti v našem primeru zahteva krajše indikatorje, pri pomenski razločevalnosti pa gre v našem primeru za razločevanje med homografi v homografskem nizu, pri Gantarjevi pa za razločevanje med pomeni iste leksikalne enote. Podrobneje ta merila predstavljamo v nadaljevanju.

Kot dodatno načelo v primerih, ko to ne nasprotuje nobenemu od zgornjih načel, upoštevamo tudi sistematičnost v smislu, da se pri vseh enotah homografskega niza uporabijo samo istovrstni tip indikatorja, pri pomenskih indikatorjih torej ali samo nadpomenke ali samo sinonimi ali samo področje. Kadar ne povzroča težav pri razumevanju in ne obstajajo vrzeli v leksikalnem sistemu, so znotraj besedne družine uporabljeni besednodružinsko vzporedni indikatorji.

Vzorčni primer, ki se dobro sklada z vsemi navedenimi načeli, predstavlja **atlas**, ki ima v slovenskih slovarjih do tri homonime. Razložili smo jih s splošno razumljivimi, kratkimi, pomensko razločevalnimi nadpomenkami:

- **atlas¹** (knjiga),
- **atlas²** (tkanina),
- **atlas³** (vretence).

V nadaljevanju pojasnjujemo, kako pojmujeemo navedena načela.

Razumljivost za šolskega uporabnika. Prednost dajemo opredelitvam, ki so primerne izkušnjam in stopnji znanja učencev v višjih razredih osnovne šole, tudi če so zato z vidika odraslega govorca slovenščine morda preohlapne ali kako drugače vsebinsko manj ustrezne. Bistveno je namreč, da šolski uporabnik s pomočjo indikatorja prepozna, kateri slovarski sestavek ga zanima. Ob tem ni nepomembno, da je v *Šolski slovar slovenskega jezika* (Godec Soršak 2015; 2019; Petric Žižić 2020), ki je prikazan v pomenskem razdelku za prvo starostno skupino (1.–5. razred), vključenih 154 takih iztočnic, ki so del homografskega niza v geslovniku portala Franček.

Kratkost. Ideal glede dolžine predstavljajo enobesedni izrazi in predložne zveze (*o + čem, pri + čem*), le izjemoma se odločamo za daljše večbesedne enote (**bes¹**: *zli duh*, **leto¹**: *12 mesecev*, **prevodén³**: *preveč voden*). Na ta način želimo doseči, da bo proces izbiranja hitrejši, obenem pa dolžina ne bo omejujoči dejavnik pri različnih možnostih vizualizacije na tem portalu ali za kateri drugi namen v prihodnosti. Kot je že bilo prikazano, smo v nekaterih primerih zaradi razumljivosti vendarle izbrali daljše opise.

Pomenska razločevalnost. Ker so indikatorji namenjeni izbiri ustreznega homografa v procesu iskanja, je vloga indikatorjev pomoč pri razločevanju med homografi. To pomeni, da je pri pomensko bližnjih homografih potrebna velika pozornost, da ne bi indikator pri enem od homografov obenem označeval tudi drugih homografov. Oba homografa **murka¹** in **murka²**, na primer, označujeta rastli-

no, zato nerazločevalne nadpomenke *rastlina* ne moremo uporabiti. Prvi homograf smo zato opredelili z nadpomenko *gorska rastlina*,¹¹ drugega pa s sinonimom *kumara*, oba torej predstavljata nižjo nadpomenko v hierarhiji leksikalnega sistema v primerjavi z nadpomenko *rastlina*. Oba homografa¹² **cvrtje** bi lahko opredelili z indikatorjem v *kulinariki*, vendar taka opredelitev ne bi pojasnila razlike med njima. Zato smo jima pripisali razločevalni nadpomenki *dejanje* in *jed*. Z vidika pomenske razločevalnosti smo pozorni ne le na razločevalnost med dvema ali več indikatorji, ampak tudi na jasnost vsakega posameznega indikatorja v kombinaciji s homografom. Pomensko razločevanje je torej tudi razlog za navedbo kolokatorja *letu* pri iztočnici **neprestopen**¹ namesto dvoumne pomenske opredelitve *o letu* (glej zgoraj).

Sistematičnost. Eno od vprašanj, ki si ga pri delu zastavljamo, je tudi, ali v homografskem nizu izbrati take pomenske indikatorje, ki so v razmerju do homografov v enakem razmerju (nadpomenka, sopomenka, področje). Tega ni mogoče zagotoviti za celoten geslovník, vendar se v primerih, ko imamo na voljo tudi sistematično rešitev, raje odločimo zanjo. Kot primer lahko vzamemo homonima čajka, kjer je prvi homonim v SSKJ2 pomensko predstavljen kot 'galeb' (njegova nadpomenka pa je *ptica*), drugi homonim pa je v SSKJ2 razložen kot 'majhna kozaška ladja' in nima sinonima, lahko pa ga uvrstimo k nadpomenki *ladja*. V preglednici 4 sta prikazani dani možnosti. V tem primeru smo se odločili, da obkraj uporabimo nadpomenko, torej drugo možnost v preglednici (izbrana možnost je v preglednici poudarjena).

	čajka ¹	čajka ²
1. možnost	sinonim <i>galeb</i>	nadpomenka <i>ladja</i>
2. možnost	nadpomenka <i>ptica</i>	nadpomenka <i>ladja</i>

Preglednica 4: Možni kombinaciji tipov pomenskih indikatorjev pri homonimnem nizu čajka

V idealnem primeru bi za vsako kombinacijo homografov našli takšne pomenske indikatorje, ki so splošno razumljivi, spadajo v isto skupino pomenskih opredelitev (nadpomenka, sopomenka, področje) in so enobesedni. Tak ideal je v realnosti nedosegljiv. Z vidika razumljivosti se kaže, da niso vse opredelitve, s katerimi razpolagamo, splošno razumljive. Z vidika pomenske opredelitve se kaže, da pogosto nimajo vsi homografi sinonimov ali pa ni mogoče vsem homografom

¹¹ Rešitev zaradi dolžine ni idealna.

¹² Drugi homograf je dejansko metonimični pomen prvega, nastal po prenosu tipa 'dejanje' – 'rezultat dejanja' (prim. Snoj 2004: 118–119), kar nakazuje pomensko povezanost med iztočnicama. V SSKJ2 je prikazana razlika v izrazni podobi, saj ima **cvrtje**² 'jed' navedeno naglasno-izgovorno dvojnico, ki je pri **cvrtje**¹ 'dejanje' ni. V *Slovar slovenskih homonimov* (Bálint 1997) ta homonimni niz ni uvrščen, verjetno prav zaradi metonimične povezanosti.

na razumljiv in enobesedni način pripisati nadpomenk, zlasti kadar obravnavamo iztočnice, ki niso samostalniki in glagoli. V nekaterih primerih so si homografi pomensko tako blizu, da imajo skupno nadpomenko, so med seboj sinonimni ali spadajo na isto področje. Prav tako ni nujno, da so pomensko najboljše in najbolj razumljive opredelitve vedno enobesedne.

V takšnih primerih iščemo čim boljši kompromis med vsemi tremi idealnimi lastnostmi. Pri tem so se izoblikovala pomožna merila, na podlagi katerih se med danimi možnostmi lažje odločamo za izbiro najustreznejšega pomenskega indikatorja. Poleg nekaterih formalnih meril, ki so objektivne narave (razločevalnost indikatorjev, skladnost kategorij, dolžina indikatorja), glavno vlogo vendarle opravlja merilo razumljivosti (oziroma stopnja razumljivosti), ki ga sicer ne moremo objektivno opredeliti,¹³ zato ga razumemo kot subjektivno merilo. Ker je zahteva po razumljivosti postavljena visoko, nam objektivna merila pomagajo pri odločanju zlasti v tistih primerih, ko je na voljo več pomenskih indikatorjev, ki so si po merilu razumljivosti približno enakovredni. Pri tem je treba upoštevati, da se proces izbiranja indikatorjev odvija na ravni posameznega homografskega niza, ne pa slovarja kot celote.

Pomembna posledica omejitve, da se proces odločanja odvija na ravni posameznega homografskega niza, je, da v izbranih pomenskih indikatorjih ne moremo iskati sistemskosti v leksikalnem sistemu, niti nam analiza indikatorjev ne more ponuditi vpogleda v jezikovni sistem. Podobno stališče glede pomenskih indikatorjev najdemo tudi pri nekaterih drugih slovarskih projektih, npr. za poljski slovar *Wielki słownik języka polskiego* (Žmigrodzki 2018a: 32–33), analiza na primeru poimenovanj kemijskih elementov pa je kljub temu pokazala visoko stopnjo sistematičnosti pomenskih indikatorjev v tem slovarju (Perdih – Perdih 2020).

6 OPREDELITEV HOMOGRAFA GLEDE NA PRVI ALI NEPRVI POMEN

Vsakemu homografu smo pripisali po en indikator. V večini primerov je takšno načelo neproblematično, težava pa nastane pri večpomenskih homografih, kjer se je treba odločiti o tem, kateremu pomenu dati prednost in katere zanemariti. Večinoma se je pri oblikovanju pomenskega indikatorja upošteval prvi pomen besede, ki je običajno tudi najboljše poznan in zato za razločevanje najprimernejši. Odstopanja so mogoča zlasti takrat, ko je prvi pomen danes (ali že v času nastajanja SSKJ) v splošnem manj poznan kot kateri drugi pomen, ali pa takrat, ko prvi pomen v rabi ni več razširjen.

Tako je v SSKJ samostalnik **môra**³ v prvem pomenu opredeljen kot ‘bitje, ki ponoči v spanju duši človeka in škoduje živalim’, v drugem pomenu pa ‘stanje, zlasti v spanju, ko ima človek tesnoben občutek’. Ker je danes najbolj poznan dru-

¹³ Za objektivno opredelitev razumljivosti bi bilo treba izvesti obsežno raziskavo razumljivosti večjega števila možnih indikatorjev po različnih starostnih skupinah.

gi pomen, prvi pomen pa morda niti ni poznan vsem uporabnikom, smo se odločili za pomenski indikator, ki opredeljuje drugi pomen, torej *tesnoba*, namesto *bitje*, ki označuje prvi pomen.¹⁴

Pridevnik **odméven**¹ je v SSKJ v prvem pomenu razložen kot 'ki (močno) odmeva', ki ga ponazarjajo zveze, kot sta *odmevni klici*, *odmeven hodnik*. Bolj znan je v svojem drugem pomenu 'ki je ob svojem nastanku predmet govorjenja, razpravljanja' (npr. v zvezi *odmevni politični dogodki*). Zato smo se pri njem odločili za pomenski indikator *znan*, ki ustreza drugemu pomenu.

7 ZAKLJUČEK

Za leksikografski del pedagoškega slovarsko-slovnicega portala Franček so bili izdelani indikatorji, ki uporabnikom pri iskanju pomagajo pri izbiri ustreznega homografa v homografskem nizu. Kot indikatorji nastopajo besednovrstni, pomenski in drugi, med pomenskimi indikatorji pa prevladujejo nadpomenke, sinonimi in področne opredelitve ter različni opisni tipi. Besednovrstni indikatorji so uporabljeni, kadar se homografi razlikujejo glede na besedno vrsto, v drugih primerih so uporabljeni drugi tipi indikatorjev, največkrat pomenski. Pri pripravi indikatorjev so pomembni razumljivost ciljnim uporabnikom portala (osnovnošolcem in srednješolcem), njihova kratkost in zmožnost razločevanja med homografi. Prav zaradi vloge razločevanja med homografi je izbira indikatorja podrejena lastnostim homografov v istem homografskem nizu, ne pa opisu leksikalnega sistema. Pomenski indikatorji pri večpomenskih homografih v večini primerov opisujejo njihov prvi pomen, odstopanja pa so mogoča zlasti tam, kjer je po naši oceni prvi pomen ciljnim uporabnikom (ali nasploh) danes slabše poznan.

VIRI

eSSKJ = eSSKJ: Slovar slovenskega knjižnega jezika. (2016–), www.fran.si.

Longman Dictionary of Contemporary English Online, www.ldoceonline.com.

Macmillan Dictionary, www.macmillandictionary.com.

Portal Franček: različica beta (2021), www.francek.si.

Spletni slovar slovenskega jezika: testni spletni prikaz gesel Leksikalne baze za slovenščino, <http://ssj.slovenscina.eu/spletni-slovar>.

SSKJ2 = Slovar slovenskega knjižnega jezika: druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja (2014), www.fran.si.

SSKJ = Slovar slovenskega knjižnega jezika (2014 [1970–1991]), www.fran.si.

SSSJ = Jerica Snoj – Martin Ahlin – Branka Lazar – Zvonka Praznik, *Sinonimni slovar slovenskega jezika* (2018 [2016]), www.fran.si.

WSJP = Wielki słownik języka polskiego, www.wsjp.pl.

Listkovna kartoteka SSKJ, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša.

¹⁴ Pomen 'bitje' kljub temu ostaja del pomenskega razdelka portala, saj uporabnikom pomaga tudi pri razumevanju literarnih besedil.

LITERATURA

- Ahačič – Ledinek – Perdih 2015** = Kozma Ahačič – Nina Ledinek – Andrej Perdih, Portal Fran – nastanek in trenutno stanje, v: *Slovnica in slovar – aktualni jezikovni opis* 1, ur. Mojca Smolej, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2015 (Obdobja 34), 57–66.
- Bálint 1997** = Júlia Bálint, *Slovar slovenskih homonimov: na podlagi gesel Slovarja slovenskega knjižnega jezika*, Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1997.
- Dziemiánko 2019** = Anna Dziemiánko, Homogeneous or Heterogeneous?: Insights into Signposts in Learners' Dictionaries, *International Journal of Lexicography* 32.4 (2019), 432–457.
- Filipec – Čermák 1985** = Josef Filipec – František Čermák, *Česká lexikologie*, Praha: Academia, 1985.
- Gantar 2015** = Polona Gantar, *Leksikografski opis slovenščine v digitalnem okolju*, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 2015.
- Gliha Komac idr. 2015** = Nataša Gliha Komac idr., *Koncept novega razlagalnega slovarja slovenskega knjižnega jezika*, Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2015, https://fran.si/179/novi-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/datoteke/Potrjeni_koncept_NoviSSKJ.pdf.
- Godec Soršak 2015** = Lara Godec Soršak, Slovenski otroški šolski slovar, v: *Slovnica in slovar – aktualni jezikovni opis* 1, ur. Mojca Smolej, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2015 (Obdobja 34), 243–250.
- Godec Soršak 2019** = Lara Godec Soršak, *Zasnova šolskega slovarja za otroke v 1. in 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju*, doktorska disertacija, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2019.
- Grochowski – Kisiel – Żabowska 2018** = Maciej Grochowski – Anna Kisiel – Magdalena Żabowska, Zasady opisu jednostek funkcyjnych w WSJP PAN, v: *Wielki słownik języka polskiego PAN: geneza, koncepcja, zasady opracowania*, ur. Piotr Źmigrodzki idr., Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, 2018, 191–203.
- Hartmann – James 1998** = R. R. K. Hartmann – Gregory James, *Dictionary of lexicography*, London – New York: Routledge, 1998.
- Ježovnik – Kenda-Jež – Škofic 2020** = Janoš Ježovnik – Karmen Kenda-Jež – Jožica Škofic, Reduce, Reuse, Recycle: Adaptation of Scientific Dialect Data for Use in a Language Portal for Schoolchildren, v: *Proceedings of XIX EURALEX Congress: Lexicography for Inclusion I*, ur. Zoe Gavriilidou – Maria Mitsiaki – Asimakis Fliatouras, Democritus University of Thrace, 2020, 31–37.
- Lew – Pajkowska 2007** = Robert Lew – Julita Pajkowska, The effect of signposts on access speed and lookup task success in long and short entries, *Horizontes de Lingüística Aplicada* 6.2 (2007), 235–252.
- Michalec – Veselý 2016** = Vít Michalec – Vojtěch Veselý, Homonymie, v: *Kapitoly z koncepce akademického slovníku současné češtiny*, ur. Pavla Kochová – Zdeňka Opavská, Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., 2016.
- Nesi – Tan 2011** = Hilary Nesi – Kim Hua Tan, The effect of menus and signposting on the speed and accuracy of sense selection, *International Journal of Lexicography* 24.1 (2011), 79–96.
- Perdih 2020** = Andrej Perdih, Portal Fran: od začetkov do danes, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 46.2 (2020), 997–1018.
- Perdih 2021** = Andrej Perdih, Učenje o slovarjih v šoli: portal Franček kot most med splošno in pedagoško leksikografijo (v tisku).
- Perdih idr. 2021** = Andrej Perdih – Kozma Ahačič – Janoš Ježovnik – Duša Race, Building an Educational Language Portal Using Existing Dictionary Data, *Jazykovedný časopis* 72.2 (2021), 568–578.
- Perdih – Perdih 2020** = Andrej Perdih – Franc Perdih, Leksikografska obravnava kemijskih elementov: pristopi in sistematičnost, *Slavistična revija* 68.2 (2020), 229–245.
- Perdih – Snoj 2015** = Andrej Perdih – Marko Snoj, SSKJ2, *Slavia Centralis* 8.1 (2015), 5–15.

- Petric Žižić 2020** = Špela Petric Žižić, Tipologija razlag v Šolskem slovarju slovenskega jezika, *Slavistična revija* 68.3 (2020), 391–409.
- Silvester 1978** = Marta Silvester, *Priročnik za tehnično stran redakcije gesel*, Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik SAZU, Leksikološka sekcija, 1978. (Tipkopis.)
- Snoj 2004** = Jerica Snój, *Tipologija slovarske večpomenskosti slovenskih samostalnikov*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2004.
- Tafra 1986** = Branka Tafra, Razgraničavanje homonimije i polisemije (leksikološki i leksikografski problem), *Filologija* 14 (1986), 381–393.
- Toporišič 2000** = Jože Toporišič, *Slovenska slovnica*, Maribor: Založba Obzorja, 42000.
- Vidovič Muha 2000** = Ada Vidovič Muha, *Slovensko leksikalno pomenoslovje: govorica slovarja*, Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 2000.
- Žmigrodzki 2018a** = Piotr Żmigrodzki, Makro- i mikrostruktura słownika: sposób prezentacji materiału, v: *Wielki słownik języka polskiego PAN: geneza, koncepcja, zasady opracowania*, ur. Piotr Żmigrodzki idr., Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, 25–38.
- Žmigrodzki 2018b** = Piotr Żmigrodzki, Ogólne zasady opisu znaczenia w WSJP PAN, v: *Wielki słownik języka polskiego PAN: geneza, koncepcja, zasady opracowania*, ur. Piotr Żmigrodzki idr., Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, 39–49.

SUMMARY

Indicators for Homographs on the Franček Portal

In compiling the Franček educational language portal for Slovenian, several previous dictionaries were used and new dictionary data were created especially for the portal. The portal headword list was built on the basis of *Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2. izdaja* (Standard Slovenian Dictionary, Second Edition) and *eSSKJ3: Slovar slovenskega knjižnega jezika, tretja izdaja* (eSSKJ: Standard Slovenian Dictionary, Third Edition). Because the visualization and functionality of the portal and its content were adapted to its target users—that is, primary- and secondary-school students—a solution was needed to assist in selecting between homographs. In dictionaries, homographs and homonyms are assigned numbers (or indices), but such a solution was found inadequate for this portal because the numbers themselves do not provide any meaningful information.

For this reason, a system of indicators (or signposts) was designed to help disambiguate between homographs (including homonyms). Various types of indicators are used, such as part-of-speech, semantic, and other types of indicators. The part-of-speech indicators are used where homographs belong to different parts of speech. In other cases, semantic indicators represent the majority of those used. They mostly include hypernyms, synonyms, and domain information, but other types of semantic descriptions were also used. The key demand for semantic indicators is their disambiguating ability, as well as brevity and comprehensibility for the target users. In rare cases where part-of-speech and semantic indicators were not sufficient, phonetic or morphological information, or even a combination of part-of-speech and semantic information, was provided.